

ЧАСТКА БИ (Б) З ДІЄСЛОВАМИ УМОВНОГО СПОСОБУ

- Дієслова умовного способу творяться додаванням до форм минулого часу частки **би**, **б**. Дієслова умовного способу змінюються за родами в однині та числами.
  - Наприклад: **Що робив би?**
  - **Що зробив би ?**
-

- Частку **би, б** пишуть окремо від дієслів. Якщо попереднє слово закінчується на приголосний, уживають частку **би**, після голосного — **б**.
- Приклад: **Повідомив би, хотіли б, прийшла б**

- Частка може стояти після дієслова або перед ним, а може бути віддалена від нього іншими словами.
- -

ПРАВОПИС СКЛАДНИХ СЛІВ

- **Разом пишуться:**
- 1. Усі складноскорочені слова й похідні від них: *держбанк, колгосп, міськом, держстрах, універмаг; колгоспний, комсомольський.*
Сюди належать і всі складноскорочені слова з першими частинами *авіа-, авто-, біо-, зоо-, водо-, газо-, гідро-, електро-, мета-, метео-, соціо-, стерео-, супер-, теле-, термо-, турбо-, фото-* й подібні: *стереосистема, газопостачання, метеослужба, агрокомплекс.*
- 2. Складні слова, першою частиною яких є кількісний числівник (коли він не позначається цифрою): *двобічний, трипроцентний, сімдесятиріччя, трикутник, двадцятишеститисячний, двовладдя.*
- 3. Складні іменники, утворені шляхом поєднання за допомогою сполучного звука двох або кількох основ: *самокат, лісосплав, краснопис, чорнозем, верболіз.*
- 4. Складні іменники, утворені шляхом поєднання дієслова в 2-й особі однини наказового способу з іменником: *вернигора, горицвіт, перекотиполе.*
- 5. Іменники, утворені шляхом поєднання трьох і більше основ: *веломотоспорт.*

- 6. Складні прикметники, співвідносні з складними іменниками, що пишуться разом: *електросиловий, самохідний*.
- 7. Складні прикметники, утворені від сполучення іменника та узгоджуваного з ним прикметника: *народно-поетичний, первіснообщинний*.
- 8. Складні прикметники з другою дієслівною частиною: *деревобробний*.
- 9. Складні прикметники, у яких перша частина співвідноситься з прислівником: *доброзичливий*.
- 10. Складні прикметники, утворені з 2-х або кількох прикметників, якщо основне смислове навантаження передається останнім прикметником: *вузькодіалектний*.
- 11. Складні прикметники, що виступають як наукові терміни: *головоногі, грудочеревна (перепона), умовнорефлекторна (дія)*.

ЧЕРЕЗ ДЕФІС ПИШУТЬСЯ:

- 1. Повторення того самого слова з метою підсилення його повного значення, зокрема, в дієсловах для підсилення інтенсивності дії: *писав-писав, ходив-ходив*; у прикметниках і прислівниках для вираження великої міри, ознаки: *білий-білий, легенький-легенький, багато-багато, синьо-синьо, тихо-тихо*.
  - 2. Поєднання синонімічних слів: *гидко-бридко, зроду-віку, тишком-нишком, часто-густо*; антонімічних слів: *більш-менш, видимо-невидимо*; близьких за значенням слів, що передають єдине поняття: *батько-мати (батьки), хліб-сіль (їжа)*; слів із тим самим коренем, але з різними закінченнями, префіксами і суфіксами: *великий-превеликий, давним-давно, з давніх-давен, з діда-прадіда, мало-помалу, повік-віки, радий-радісінький, сила-силенна, тихий-тихесенький*.
- Примітка.** Два однакових іменники, з яких один має форму називного відмінка, а другий – орудного, пишуться окремо: *кінець кінцем, одним одна, честь честю, чин чином*. Так само й займенники: *сама самотою*.

- 3. Поєднання слів, що означають приблизність: *день-другий, година-дві, не сьогодні-завтра, три-чотири.*

Примітка. Поєднання слів зі значенням приблизності або певних числових меж можуть складатися й з двох числівників, позначених цифрами. У таких випадках між ними ставиться тире *3–4 (дні), учні 8–11 класів.*

4. Складні вигуки та звуконаслідування: *гей-гей, ого-го, бом-бом.*

5. Звуки в словах, що вимовляються протяжно: *По-о-дай, то во-о-ни наморились уже йта-а-к біля мене. (Тесленко); По-о-лк, стій!*

6. Літерні абревіатури з належними до них цифрами: *Ту-154, ЗІЛ-131.*

7. Літерні найменування паралельних класів у школах: *7-А, 10-В.*

8. Терміни, до складу яких входить літера алфавіту: *П-подібний, Т-подібний.*

- 9. Літерні скорочення складних слів, які пишуться разом або через дефіс: *с.-г.* — *сільськогосподарський*; *с.-д.* — *соціал-демократ, соціал-демократичний*; *ст.-сл.* — *старослов'янський*.

Але скорочення, утворені від словосполук, пишуться окремо: *с. г.* — *сільське господарство*.

10. Іменники, що означають науковий ступінь, спеціальність, професію:

магнітолог-астроном, член-кореспондент.

11. Іменники, що означають державні посади, військові звання: *генерал-губернатор, генерал-майор*.

- 12. Іменники, у яких перше слово підкреслює основну прикмету чи особливість предмета, що передається другим словом: *блок-система, жар-птиця, крекінг-процес*.
- 13. Іменники, що означають складні одиниці виміру: *кіловат-година*.
- 14. Складні іменники з першою складовою частиною *віце-, екс-, лейб-, максі-, міні-, обер-, унтер-, штаб- (штабс-)*: *віце-президент, екс-чемпіон, штабс-капітан*.
- 15. Складні прикметники, що співвідносяться із складними іменниками, що пишуться через дефіс: *дизель-моторний, соціал-демократичний, блок-системний*.
- 16. Складні прикметники, утворені з двох чи більше прикметникових основ, що означають рівноправні поняття (між компонентами можна ставити і): *аграрно-сировинний, плоско-опуклий, столярно-механічний*.

- 17. Складні прикметники з першою частиною на *-ико (-іко)*: *діалектико-матеріалістичний, політико-економічний, ритміко-інтонаційний*.
- 18. Складні прикметники з першою частиною *військово-, воєнно-*: *військово-морський, воєнно-стратегічний*.
Виняток: *військовозобов'язаний, військовополонений*.
- 19. Складні прикметники, у яких перша складова частина не має прикметникового суфікса, але за змістом однорідна з другою частиною й приєднується до неї за допомогою сполучного звука *о* або *е*: *м'ясо-вовняний, крохмале-патоковий*.

ПРЕЗЕНТАЦІЮ ЗРОБИВ: СВЯТОСЛАВ КЛОЧЕНКО,
ДІ-9-1, ВИКЛАДАЧ - ЛЮБОВ ПЕТРІВНА
